DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 6 april 1995 *

I mål C-325/93,

angående en begäran enligt artikel 177 i EEG-fördraget, från Tribunal du travail de Bruxelles, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiggjorda målet mellan

Union nationale des mutualités socialistes

och

Aldo Del Grosso

i närvaro av **Institut national d'assurance maladie-invalidité,**

intervenient i målet vid den nationella domstolen,

angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 149, s. 2),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av F.A. Schockweiler, avdelningsordförande, G.F. Mancini och J.L. Murray (referent), domare,

generaladvokat: W. Van Gerven,
justitiesekreterare: D. Louterman-Hubeau, avdelningsdirektör,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Aldo Del Grosso, genom Daniele Rossini, fackföreningsrepresentant,

— Institut national d'assurance maladie-invalidité, genom Jean-Jacques Masquelin, advokat, Bryssel,

— Italiens regering, genom Pier Giorgio Ferri, avvocato dello Stato, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom Marie Wolfcarius, rättstjänsten, och Théophile Margellos, nationell tjänsteman med förordnande vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandligsrapporten,

efter Institut national d'assurance maladie-invalidité och Europeiska gemenskapernas kommission har avgivit muntliga yttranden vid förhandlingen den 24 mars 1994,

och efter att den 27 april 1994 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Tribunal du travail de Bruxelles har genom beslut av den 17 juni 1993, som inkommit till domstolen den 24 juni samma år, begärt att domstolen enligt artikel 177 i EEG-fördraget skall meddela ett förhandsavgörande angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 149, s. 2, nedan kallad "förordning nr 1408/71").

2 Dessa frågor uppkom inom ramen för en tvist mellan Union nationale des mutualités socialistes och Aldo Del Grosso, en italiensk medborgare.

3 Den senare arbetade och var försäkrad i Italien mellan 1938 och 1946. Därefter arbetade han i Belgien där han omfattades av det belgiska systemet för social trygghet för anställda.

4 Då han den 10 januari 1977 blev oförmögen att arbeta, uppbar han i Belgien från och med denna dag sjukförmåner, vilka benämndes ersättning för den första arbetsoförmågan, under ett år och därefter invaliditetsersättning.

5 Eftersom svaranden i målet vid den nationella domstolen hade varit försäkrad i Italien, ansökte den behöriga belgiska institutionen, Institut national d'assurance maladie-invalidité (nedan kallad "INAMI") om en invaliditetspension hos sin italienska motsvarighet, Istituto nazionale della previdenza sociale (nedan kallat "INPS"). På grund av denna ansökan beviljade INPS Aldo Del Grosso en invaliditetspension beräknad enligt artikel 46.2 b i förordning nr 1408/71, med start från den 1 februari 1978.

6 Mellan den 1 november 1978 och den 8 mars 1979 försökte Aldo Del Grosso att återuppta sin yrkesverksamhet, vilket ledde till att de belgiska myndigheterna inte godkände invaliditeten under denna period och alltså ställde in utbetalningarna av invaliditetsersättning.

7 Från och med den 9 mars 1979 fick Aldo Del Grosso återigen ersättning från den belgiska sjuk- och invaliditetsförsäkringen. Det är tvistigt vilken dag han övergick från den första arbetsoförmågan till att på nytt få invaliditetsersättning. Aldo Del Grosso anser nämligen att han inte fick invaliditetsersättning förrän från och med den 1 april 1980, medan INAMI anser att han beviljades sådan från och med den 9 mars 1980.

8 Som en följd av denna andra oförmåga ingav INAMI en ny ansökan om pension till INPS, som den 12 november 1980 fattade ett beslut, av vilket det framgår dels att den italienska invaliditetspensionen hade beviljats utan uppehåll, inberäknat den period då Aldo Del Grosso hade återupptagit sitt arbete i Belgien, dels att denna pension hade ökats med ett tillägg mellan den 1 november 1978 och den 31 mars 1980, vilket avsåg att garantera den berörde samma belopp som den italienska minimipensionen.

9 På grundval av de upplysningar man hade fått vidtog INAMI, genom ett beslut av den 23 december 1980, en ny beräkning av de olika förmåner som man var skyldig att utbetala och tog därvid hänsyn till bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande i den belgiska lagen av den 9 augusti 1963 (artikel 70.2), och kom fram till att ett belopp om 67 921 BFR otillbörligen hade utbetalats till Aldo Del Grosso.

10 Eftersom man inte hade tillgång till de italienska delbetalningarna, väckte försäkringsorganisationen, i detta fall Union nationale des mutualités socialistes, talan om återgång av den betalning som hade gjorts i tron att betalningsskyldighet förelåg, vid Tribunal du travail de Bruxelles.

11 Aldo Del Grosso bestred skuldbeloppet och närmare bestämt möjligheten att tillämpa de belgiska bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande beträffande det italienska tillägg som han hade erhållit under den andra perioden av den första arbetsoförmågan. Han hävdade att de belgiska bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande skulle åsidosättas till förmån för dem som återges i artikel 46.3 i förordning nr 1408/71.

12 Eftersom den nationella domstolen ansåg att det vid tvisten uppkom problem som gällde tolkning av gemenskapsrätten, beslutade den att förklara målet vilande och att fråga domstolen

"1) om den italienska sociala förmån som benämns 'invaliditetspension' kan betecknas som en 'självständig' förmån,

2) om artikel 46.3 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda ... flyttar inom gemenskapen är tillämplig när det råder konkurrens mellan dels en sådan förmån — beräknad enligt systemet för proportionell beräkning enligt pro rata-regeln och sammanläggning, för att genom ett tillägg uppnå den beloppsnivå per månad som den obligatoriska invaliditets- och ålderdomsförsäkringen för anställda föreskriver som minimipension — dels en belgisk försäkringsersättning för sjukdom och invaliditet (kallad 'första') eller också,

3) om det så kallade 'tillägget' av italiensk invaliditetspension utgör ersättning för samma skada enligt artikel 70.2, som på grund av artikel 30 tredje stycket i den belgiska lagen av den 30 december 1988 har ändrats till artikel 76 quater 2 i lagen av den 9 augusti 1963 om inrättande och organisering av ett obligatoriskt sjuk- och invaliditetsförsäkringssystem, i dess lydelse efter ändring

genom artikel 1.1 i den kungliga förordningen nr 19 av den 4 december 1978, är av samma slag som (och om den alltså är möjlig att sammanlägga med) denna".

Angående den första frågan

13 Genom denna fråga önskar den hänskjutande domstolen att få veta om den italienska sociala förmån som kallas "invaliditetspension" utgör en "självständig förmån" enligt artikel 46.1 i förordning nr 1408/71.

14 Det framgår av domstolens rättspraxis (se särskilt domarna av den 17 december 1987, Collini, 323/86, Rec. s. 5489, punkterna 10 och 15, och av den 11 juni 1992, Di Crescenzo och Casagrande, C-90/91 och C-91/91, Rec. s. I-3851, punkt 20) att "självständig förmån" skall förstås som en förmån som beräknats i enlighet med artikel 46.1, det vill säga vars belopp motsvarar den totala försäkringsperioden eller bosättningsperioden, med hänsyn till lagstiftningen i den medlemsstat där den behöriga myndigheten finns, utan att ta hänsyn till beräkningen för perioder som den berörda personen har fullgjort under andra medlemsstaters lagstiftning som han har omfattats av.

15 Rätten till den italienska invaliditetsförmånen för svaranden i målet vid den nationella domstolen hade emellertid, som denne själv medgav i de skriftliga kommentarer som han ingav till domstolen, förvärvats eftersom att han omfattades av de italienska och belgiska systemen efter varandra genom tillämpning av systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln.

16 Det är utan betydelse för beräkningsmetoden, och följaktligen för denna förmåns typbestämning, att förmånen senare ökades med ett tillägg för att komma upp till den minimiförmån som den italienska lagstiftningen föreskrev.

17 Man bör alltså på den första frågan svara att en invaliditetsförmån som den italienska "invaliditetspensionen" inte utgör en självständig förmån enligt artikel 46.1 i förordning nr 1408/71, eftersom den är beräknad genom tillämpning av systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln.

Angående den andra frågan

18 Det framgår av akten i målet att den hänskjutande domstolen genom denna fråga i huvudsak söker att fastslå om det strider mot gemenskapsrätten att tillämpa en nationell bestämmelse om förhindrande av sammanträffande, när en och samma migrerande arbetstagare i en medlemsstat uppbär förmåner som utbetalas på grund av en arbetsoförmåga på grund av sjukdom och, i en annan medlemsstat, en invaliditetsförmån som beräknas genom systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln, och ökad med ett tillägg som är avsett att garantera honom det nationella beloppet för minimipension.

19 Frågan om huruvida de nationella bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande får åberopas regleras i artikel 12.2 i förordning nr 1408/71.

20 Denna artikel föreskriver även att bestämmelserna om minskning, innehållande och indragning i en medlemsstats lagstiftning för den som samtidigt har andra socialförsäkringsförmåner eller annan inkomst får åberopas även om rätten till dessa förmåner har förvärvats enligt en annan medlemsstats lagstiftning eller om inkomsten härrör från en annan medlemsstats territorium.

21 Denna princip om åberopande har likväl vissa undantag. Sålunda gäller den inte då en person uppbär förmåner av samma slag på grund av invaliditet, ålderdom, döds-

fall eller arbetssjukdom som beviljas av två eller flera medlemsstaters institutioner enligt bestämmelserna i artikel 46, 50 och 51 eller 60.1 b.

22 Följaktligen bör man, för att kunna uttala sig om huruvida den bestämmelse om förhindrande av sammanträffande som nämns i artikel 70.2 i den belgiska lagen av den 9 augusti 1963 kan åberopas, kontrollera om förmånerna i fråga är av samma slag, om var och en av dem motsvarar en förmån på grund "av invaliditet, ålderdom, dödsfall(pensioner) eller arbetssjukdom" och slutligen om de beviljas i enlighet med artikel 46, 50 och 51 eller 60.1 b i förordning nr 1408/71.

23 Man bör alltså först kontrollera om den belgiska förmånen för den första arbetsoförmågan och de italienska förmånerna är av samma slag.

24 I detta avseende framgår det av domstolens fasta rättspraxis att sociala trygghetsförmåner skall anses vara av samma slag när deras syfte och deras ändamål, liksom deras beräkningsgrund och villkor för beviljande är identiska (se särskilt domen av den 6 oktober 1987, Stefanutti, 197/85, Rec. s. 3855, punkt 12).

25 Vad beträffar den belgiska förmånen bör det framhållas att den grundar sig på att det inträffar ett riskfall och att den har som sitt syfte att ersätta den ekonomiska skada som följer av en arbetsoförmåga på grund av sjukdom. Den motsvarar den del av arbetstagarens inkomst som han förlorar på grund av sin arbetsoförmåga varje arbetsdag under ett års tid räknat från den dag då hans arbetsoförmåga började och den beräknas i förhållande till de fullgjorda försäkringsperioderna i Belgien.

26 Vad beträffar den italienska huvudförmånen är det ostridigt att den utgör en invaliditetspension beräknad genom tillämpning av systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln. Den bör alltså inte anses vara av samma slag som den ovan nämnda belgiska förmånen.

27 På samma sätt finns det anledning att konstatera att det italienska pensionstillägget, beträffande vilket Aldo Del Grosso i synnerhet ifrågasätter tillämpningen av de belgiska reglerna om förhindrande av sammanträffande av förmåner, har till syfte att tillförsäkra förmånstagaren det månatliga beloppet för minimipension som den italienska lagstiftningen föreskriver. Detta utgör alltså den matematiska skillnaden mellan det omvandlade pensionsbelopp som personen erhåller och det minimibelopp för pensioner som garanteras i Italien. Dessutom beviljas det oberoende av de försäkringsperioder som har fullgjorts av förmånstagaren. Följaktligen kan det inte utgöra en förmån av samma slag som den belgiska förmånen.

28 Vad beträffar de två andra villkor som tidigare beskrivits, bör man framhålla att den belgiska förmån för den första arbetsoförmågan som svaranden i målet vid den nationella domstolen erhöll, utgör en sjukersättning av typen "kontantförmåner" enligt artikel 19 och följande i kapitel 1 i avdelning III i förordning nr 1408/71 och att den beräknas i enlighet med artikel 23 i denna förordning. Den är således inte en ersättning för invaliditet, ålderdom, dödsfall eller arbetssjukdom som beviljas enligt bestämmelserna i artikel 46, 50 och 51 eller 60.1 b.

29 Det framgår av det föregående att en nationell bestämmelse om förhindrande av sammanträffande av förmåner när en och samma migrerande arbetstagare i en medlemsstat erhåller förmåner avsedda att gottgöra ett inkomstbortfall på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom och i en annan medlemsstat erhåller en invaliditetsförmån beräknad genom systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln, ökad med ett pensionstillägg som avser att garantera honom det nationella beloppet för minimipension inte strider mot artikel 12.2 i förordning nr 1408/71 .

Angående den tredje frågan

30 Genom denna fråga ombeds domstolen att typbestämma den italienska förmånen i förhållande till artikel 70.2 i den belgiska lagen av den 9 augusti 1963.

31 Det är i detta avseende tillräckligt att erinra om att domstolen i sin dom av den 5 oktober 1978, Viola (26/78, Rec. s. 1771) har ansett att det vid tillämpningen av nationella regler för förhindrande av sammanträffande av förmåner, är den hänskjutande domstolen som skall typbestämma de förmåner som avses i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen, med hänsyn tagen till reglerna om lagkonflikt, eftersom de gemenskapsrättsliga bestämmelserna inte är relevanta.

Rättegångskostnader

32 De kostnader som har förorsakats Italiens regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

— angående de frågor som, genom beslut av den 17 juni 1993, förts vidare av Tribunal du travail de Bruxelles — följande dom:

1) En invaliditetsförmån som den italienska "invaliditetspensionen" utgör inte en självständig förmån enligt artikel 46.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, eftersom den är beräknad genom tillämpning av systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln.

2) En nationell bestämmelse om förhindrande av sammanträffande av förmåner när en och samma migrerande arbetstagare i en medlemsstat erhåller förmåner avsedda att gottgöra ett inkomstbortfall på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom, och i en annan medlemsstat erhåller en invaliditetsförmån beräknad enligt systemet för sammanläggning av försäkringsperioderna och proportionell beräkning av förmånerna enligt pro rata-regeln och ökad med ett pensionstillägg som avser att garantera honom det nationella beloppet för minimipension, strider inte mot artikel 12.2 i förordning nr 1408/71.

3) Vid tillämpningen av nationella regler för förhindrande av sammanträffande av förmåner är det den hänskjutande domstolen som skall typbestämma de förmåner som avses i enlighet med den tillämpliga nationella lagstiftningen, med hänsyn tagen till reglerna om lagkonflikt, eftersom de gemenskapsrättsliga bestämmelserna inte är relevanta.

Schockweiler Mancini Murray

Avkunnad vid offentlig förhandling i Luxemburg den 6 april 1995.

R. Grass F.A. Schockweiler

Justitiesekreterare Ordförande på andra avdelningen